

Lê Tây Sơn - Covid-19 ở Nhật Bản bất ngờ giảm mạnh vì sao?

19/10/2021



Daniel Hooper/Unsplash

Do tiêm vaccine đã đạt tỷ lệ dân số cần thiết để tạo miễn dịch cộng đồng, do ý thức hơn về mang khẩu trang đúng nơi, đúng cách? Người Nhật Bản đang bối rối khi họ không hiểu tại sao số ca nhiễm và ca tử vong đều giảm quá nhanh ngoài sự tưởng tượng của cả những người lạc quan nhất, gần 100 lần trong những ngày gần đây! Nhiều lý giải được đưa ra từ các chuyên viên.

Chưa bao giờ lockdown và không “zero-Covid”

Phải nói là thành công đến quá đột ngột và “Không thể tin nổi!”. Gần như “chỉ sau một đêm”, từ số ca nhiễm cao nhất 6,000 mỗi ngày vào giữa Tháng Tám xuống chỉ còn bình quân dưới...100 tại thủ đô đông đúc Tokyo trong hai tuần gần đây, thấp nhất trong 11 tháng qua. Lập tức, Nhật Bản đã trở thành “câu chuyện thành công kỳ diệu” trong cuộc chiến chống coronavirus.

Dù thành tích tuyệt vời này có phần bí ẩn đối với số đông, nhưng niềm hứng khởi đã khiến các quán bar chật cứng trở lại, các chuyến tàu đông đúc hơn, và tâm trạng phấn kích là khó cưỡng nổi. Điều cần biết là Nhật Bản, không giống đa số quốc gia khác ở châu Âu và châu Á, chưa bao giờ có giải pháp nào gần giống lockdown mà chính phủ Nhật chỉ ban hành tình trạng khẩn cấp ba lần; chủ yếu nhắm vào các quán bar, nhà hàng (được yêu cầu đóng cửa sớm và không phục vụ đồ uống có cồn). Người dân vẫn được đi lại trên những chuyến tàu tuân thủ giãn cách, đến với các sự kiện thể thao văn hóa tại sân vận động mà chỉ cần tuân thủ một số biện pháp an toàn và lượng người tham dự.

Tình trạng khẩn cấp hiện đã chấm dứt trên toàn quốc vào cuối Tháng Chín và chính phủ đang dần mở rộng hoạt động kinh tế, xã hội đồng thời cho phép các sự kiện thể thao đông người và các chuyến du lịch trọn gói có giấy chứng nhận tiêm chủng và xét nghiệm trước.

Yếu tố vaccine

Theo các nhà quan sát, trong số các yếu tố dẫn đến thành công của Nhật Bản có cả chiến dịch tiêm chủng dù muộn màng nhưng khá nhanh sau khi biến chủng Delta xuất hiện (dẫn đến việc tạm ngưng các khu phố giải trí ban đêm do lo ngại dịch lan rộng), có nhiều người mang khẩu trang (và mang đúng cách hơn) và thời tiết không thuận lợi từ cuối Tháng Tám khiến nhiều người ngại ra khỏi nhà.

Chiến dịch tiêm chủng thần tốc, đặc biệt là ở giới trẻ đã giúp kéo giảm số ca trở nặng. Đến nay, gần 70% dân số đã được tiêm chủng đầy đủ. Tiến sĩ Kazuhiro Tateda, Giáo sư virus học tại Đại học Toho, nhận định: “Việc tiêm chủng nhanh chóng cho dân số dưới 64 tuổi sau khi tiêm xong thành phần 65 tuổi trở lên và các nhân viên y tế đã tạo ra tình trạng tương tự miễn dịch cộng đồng”. Tateda lưu ý tỷ lệ tiêm chủng đã tăng từ Tháng Bảy đến Tháng Chín, khi xuất hiện biến thể Delta dễ lây và lây lan nhanh hơn các biến thể trước nhiều.

Tuy nhiên, ông cảnh báo: “Số ca nhiễm mới tăng mạnh ở Mỹ, Anh và những nước tiêm chủng sớm hơn Nhật Bản vài tháng cho thấy chỉ riêng vaccine là không đủ vì hiệu quả giảm dần theo thời gian”. Nhật Bản bắt đầu tiêm vaccine từ giữa Tháng Hai, 2021, ưu tiên cho các

nhân viên y tế và người cao tuổi. Tình trạng khan hiếm vaccine nhập khẩu tiếp tục cho đến cuối Tháng Năm, nguồn cung mới ổn định và đạt mục tiêu số mũi tiêm trên một triệu mũi mỗi ngày đến trước khi diễn ra Thế Vận Hội Tokyo để tối đa hóa khả năng miễn dịch cộng đồng.

Số mũi tiêm tăng cao nhất đạt 1.5 triệu/ngày vào Tháng Bảy đã đẩy tỷ lệ tiêm chủng đầy đủ từ 15% vào đầu Tháng Bảy lên 65% dân số Nhật vào đầu Tháng Mười, vượt qua mức 57% của Mỹ. Do số ca mắc mới hàng ngày tăng chỉ vài tuần trước Thế Vận Hội, Nhật Bản buộc phải tổ chức Thế Vận Hội không có khán giả.

Tình hình nhiễm virus hiện nay rất khác trước. Thành phố Tokyo chỉ còn 40 ca vào ngày 17 Tháng Mười và dưới 100 ca trong ngày thứ chín liên tiếp và thấp nhất trong năm nay. Trên toàn quốc, cũng chỉ có 429 ca nhiễm trong ngày 17, đưa tổng số ca nhiễm lên hơn 1.71 triệu người và hơn 18,000 trường hợp tử vong kể từ khi đại dịch bắt đầu vào đầu năm ngoái.

Thế giới học được bài học gì từ Nhật Bản?

Giám đốc Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa Dịch bệnh (CDC) Norio Ohmagari cho biết: “Đây là một câu hỏi hóc búa và chúng tôi đang xem có phải là do bước tiến vũ bão của tiêm vaccine không. Ngoài ra, có thể một số khá đông người từng đến những môi trường đông đúc hay kém thông gió có nguy cơ cao đã bị nhiễm bệnh không triệu chứng, họ tự phục hồi và có được khả năng miễn dịch tự nhiên?”.

Dù có người suy đoán số ca nhiễm giảm mạnh có thể là do ít xét nghiệm hơn, nhưng dữ liệu của chính quyền Tokyo khẳng định tỷ lệ dương tính trong xét nghiệm đã giảm từ 25% vào cuối Tháng Tám xuống chỉ còn 1% vào giữa Tháng Mười, rất ấn tượng! Số người cần phải xét nghiệm cũng giảm 1/3. Theo Masataka Inokuchi, Phó giám đốc Hiệp hội Y khoa Tokyo, tỷ lệ dương tính trong xét nghiệm giảm có nghĩa là số ca nhiễm coronavirus đã giảm “trên thực địa”.

Để đẩy nhanh tiến độ tiêm chủng, cựu Thủ tướng Yoshihide Suga, người vừa rời nhiệm vụ, đã tăng cường lực lượng nhân viên y tế đủ điều kiện, mở thêm nhiều trung tâm tiêm chủng quy mô lớn và đưa tiêm chủng đến tận nơi làm việc từ cuối Tháng Sáu.

Giáo sư Hiroshi Nishiura thuộc Đại học Kyoto, phát biểu trong cuộc họp ban cố vấn chính phủ gần đây: “Tôi ước tính tiêm chủng đã giúp khoảng 650,000 người tránh được nhiễm virus và cứu sống hơn 7,200 người trong khoảng thời gian từ Tháng Ba đến tháng Chín”.

Nhiều chuyên gia ban đầu đổ tội làm lây virus cho những người trẻ tuổi uống rượu trên đường phố, trong công viên khi các quán bar phải đóng cửa. Tuy nhiên dữ liệu cho thấy nhiều người ở độ tuổi 40 và 50 cũng thường xuyên lui tới các khu giải trí về đêm và hầu hết các ca trở nặng và tử vong thuộc về những người không được tiêm chủng từ 50 tuổi trở xuống.

Không thể mất cảnh giác khi mùa Đông đến

Nhưng trước việc hiệu quả của vaccine đang dần suy yếu và mùa Đông mấp mé ngoài sân, các chuyên gia muốn biết chắc chắn các lý do nào đóng vai trò quan trọng nhất khiến số ca nhiễm giảm nhanh bất thường. Họ sợ, thành tích bất ngờ này chỉ mang tính giai đoạn và Nhật Bản có thể phải đối mặt với một làn sóng Covid-19 mới giống như mùa Hè qua, khi các bệnh viện tràn ngập các ca bệnh nặng và số tử vong tăng vọt.

Một số chuyên gia y tế công cộng muốn có một cuộc điều tra toàn diện về lý do tại sao số ca nhiễm lại giảm. Phân tích dữ liệu GPS cho thấy số người đến các khu giải trí lớn ở trung tâm thành phố giảm khá cao khi tình trạng khẩn cấp lần thứ ba còn hiệu lực trước ngày 30 Tháng Chín.

Atsushi Nishida, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Khoa học Xã hội & Khoa học Y học tại Viện Khoa học Y tế Thủ đô Tokyo, nhận định “Tôi tin rằng việc giảm lượng người đến các khu vui chơi giải trí và đẩy nhanh tiến độ tiêm chủng đã góp phần làm giảm số ca

nh nhiễm. Nhưng khi mọi người quay trở lại những nơi đó ngay sau khi tình trạng khẩn cấp lần thứ ba kết thúc số ca nhiễm có thể tăng lại trong những tuần tới”.

Takaji Wakita, Giám đốc Viện các bệnh Truyền nhiễm Quốc gia, bộc bạch với các phóng viên: “Tôi rất lo khi thấy mọi người lại tiếp tục hội hè tại các khu giải trí về đêm, trong khi sự chậm lại số ca nhiễm đã chạm đáy và sẽ tăng trở lại”. Bà đề nghị là hãy chuẩn bị sẵn các biện pháp trấn áp ngay khi số ca nhiễm bùng phát trở lại trong mùa Đông.

Ngày 15 Tháng Mười, tân Thủ tướng Fumio Kishida cho biết một kế hoạch công bố vào đầu Tháng Mười Một sẽ bao gồm các giới hạn khắt khe hơn đối với các hoạt động đông người và các bệnh viện được trang bị thêm giường và nhân viên điều trị COVID-19 để phòng tình huống xấu nhất.

Người dân cũng không hề mất cảnh giác trước tin vui. Mizuki Kawano, sinh viên đại học, nói: “Việc đeo khẩu trang đã trở thành chuyện bình thường để tự bảo vệ mình. Tôi luôn tránh đến gần những người không đeo khẩu trang”.

[Sài Gòn Nhỏ](#)